

บทที่ 3

ระเบียบการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ การศึกษารายการทีวีวาที 9 ใหม่ ปี พ.ศ. 2535 ” นี้ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ของรายการทีวีวาที 9 ใหม่และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) และจากการสัมภาษณ์ ข้อมูลเอกสารและเทปวิดีโอ ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป

แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับแหล่งข้อมูลที่ได้ใช้ในการวิจัยเรื่องนี้มีอยู่ด้วยกัน 3 ประเภท

1) ข้อมูลประเภทตัวบุคคล

ข้อมูลประเภทตัวบุคคลนี้ประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับในการผลิตรายการนี้ โดยใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผสมผสานกับการจดบันทึกจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำงานในด้านสร้างสรรค์ของบริษัท ภาธร โปรดักชั่น จำกัด ผู้ผลิตรายการนี้ เพื่อค้นหาข้อมูลประกอบการวิจัยแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลได้แก่

1.1 คุณกรรณิกา ธรรมเกษร	ประธานกรรมการผู้จัดการบริษัท ภาธร โปรดักชั่น จำกัดผู้ผลิตรายการ ทีวีวาที 9 ใหม่
1.2 คุณโชคชัย ลาภรัตนากุล	โปรดิวเซอร์ ผู้ควบคุมการผลิต
1.3 รศ.สุขุม นวลสกุล	ผู้ถือหุ้นและวิทยากร
1.4 คุณพงศ์พรธร รักขาว	ฝ่ายการตลาด
1.5 คุณนงนัท มหันตพล	วิทยากรและครีเอทีฟ
1.6 คุณวิวัฒน์ วงศ์ภัทรฐิติ	วิทยากรและฝ่ายการตลาด

ในการเก็บข้อมูลจากแหล่งแรกนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพราะผู้วิจัยเป็นพนักงานของบริษัทผู้ผลิตรายการนี้ และได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากบุคคลที่เป็นแหล่งข้อมูล

2) ข้อมูลประเภทวิดิทัศน์

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ใช้แหล่งข้อมูลประเภทวิดิทัศน์นั้น โดยการบันทึกเทปบันทึกรายการทีวีวาที 9 ใหม่ ที่ออกอากาศในปี 2535 ซึ่งได้ออกอากาศตั้งแต่วันอังคารที่ 7 มกราคม 2535 ถึงวันอังคารที่ 29 ธันวาคม 2535 เป็นจำนวนทั้งสิ้น 43 ตอน (จากจำนวนทั้งสิ้น 51 ตอน)

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งนี้ทำได้โดย การรวบรวมเทปวิดิทัศน์ของรายการทีวีวาที 9 ใหม่ ซึ่งเทปดังกล่าวมีเก็บไว้ที่บริษัท ภาธร โปรดักชั่น จำกัด และผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจากคุณกรรณิกา ธรรมเกษร ให้ใช้เทปดังกล่าวเพื่อการวิเคราะห์ได้

3) ข้อมูลประเภทเอกสาร

นอกเหนือจากการวิเคราะห์เนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอรายการจากแหล่งข้อมูลประเภทวิทยุทัศน์ ผู้วิจัยยังได้รวบรวมข้อมูลในส่วนของเอกสารต่าง ๆ บทความที่เกี่ยวข้อและพาดพิงถึงรายการ ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รวมทั้งประวัติความเป็นมาของโทรทัศน์ไทย แหล่งข้อมูลประเภทเอกสารนี้รวบรวมได้จาก หนังสือพิมพ์ หนังสือสยามจดหมายเหตุ นิตยสารและงานวิจัยที่กล่าวถึงเรื่องการวิเคราะห์รายการโทรทัศน์ ซึ่งก็ได้เลือกของยูติกา อารีกุลในงานวิจัยเรื่อง " การวิเคราะห์รายการสนทนาปัญหาบ้านเมือง " มาเป็นข้อมูลประกอบวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยเรื่องนี้มุ่งเน้นศึกษา ถึงวิธีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการเมืองของรายการโทรทัศน์ อันเกิดจากแรงกดดันจนสร้างให้เกิดขึ้นของการปรับเปลี่ยนรูปแบบรายการให้สามารถนำเสนอเนื้อหาตามที่ต้องการได้ ดังนั้นในการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ จะมีเกณฑ์แนวคิดและวิธีการในการศึกษาข้อมูลที่จะใช้ในการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1) ปัจจัยทางเศรษฐกิจและการเมือง

จากลักษณะของปัจจัยด้านแรงกดดันทางการเมือง ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ที่เข้ามามีผลในด้านของกระบวนการควบคุมสื่อมวลชน ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงในด้านการนำเสนอเนื้อหาของสื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายการที่มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องของการเมือง ดังนั้นรายการโทรทัศน์ประเภทนี้ จึงจำเป็นต้องมีการปรับ

เปลี่ยนรูปแบบของรายการ เพื่อที่จะสามารถนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองตามที่ต้องการได้ และนอกจากนี้รายการโทรทัศน์หรือการดำเนินงานด้านสื่อสารมวลชนส่วนใหญ่ ซึ่งได้กลายเป็นองค์กรทางธุรกิจและเป็นเจ้าของ โดยกลุ่มผลประโยชน์ที่แสวงหาผลกำไร

ดังนั้นจึงใช้แนวคิดเศรษฐกิจและการเมืองนี้ เข้าไปศึกษาถึงกลไกของรายการโทรทัศน์ในการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการนำเสนอรายการแบบใหม่ ๆ ได้แก่ การพิจารณาถึงรูปแบบและวิธีการสร้างเนื้อหาของรายการ ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจถึงกลไกของรายการที่นำมาใช้ในการผสมผสานนั้น เกิดจากภาวะหรือแรงกดดันทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อวิธีการนำเสนอของรายการหรือไม่ และได้แสดงออกถึงสถานะความกดดันของการต้องการขยายตลาด รวมไปถึงความต้องการผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างไร

2) ทฤษฎีสัญญวิทยา (SEMIOLOGY)

รายการทีวีวาที 9 ใหม่ นั้น เป็นรายการที่เต็มไปด้วยความหมายทั้งโครงสร้าง รูปแบบและเนื้อหา ดังนั้นจึงต้องใช้แนวทางสัญญวิทยาเข้าไปใช้อธิบายค้นหาความหมาย และอ่านสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏและแอบแฝงอยู่ในรายการ ศึกษาหาความหมายของการวิพากษ์วิจารณ์สังคม โดยใช้การวิเคราะห์ทางสัญญะและกระบวนการสร้างความหมายจากภาษาพูดและการแสดงที่ปรากฏในรายการทีวีวาที 9 ใหม่

3) แนวคิดเรื่องการนำเสนอวาระของการรับรู้ข่าวสาร (AGENDA SETTING)

การนำเสนอรายการทีวีวาที 9 ใหม่ นั้น ได้มีการกำหนดเลือกสรร

วางแผนในประเด็นปัญหาเหตุการณ์เรื่องราวต่าง ๆ มาเป็นอย่างดี ดังนั้นแนวคิดเรื่อง การนำเสนอวาระของการรับรู้ข่าวสาร จึงนำมาเพื่อใช้ศึกษาถึงการให้ความสำคัญของ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่รายการได้นำเสนอออกมาสู่สายตาผู้ชมว่า รายการทีวีวาทิ 9 ใหม่ นี้ มีบทบาทในแง่ที่เป็นผู้กำหนดประเด็นในการรับรู้ข่าวสารของ ประชาชนได้หรือไม่

วิเคราะห์ถึงปัจจัยที่สำคัญและข้อจำกัดที่มีผลต่อการผลิตรายการ โดยจะ พิจารณาจากบริบทแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นข้ออ้างอิงถึงสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ว่ามีอิทธิพลในการกำหนดประเด็นการคัด เลือกและจัดลำดับประเด็นสำคัญข่าวสาร เพื่อนำเสนอสู่มวลชนผู้รับสารที่ติดตาม ชมรายการทีวีวาทิ 9 ใหม่อย่างไร

หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์

1.ภาษาและความหมาย ในงานวิจัยชิ้นนี้หมายถึงภาษาพูดที่ใช้สื่อสารและ ความหมายต่าง ๆ ที่ปรากฏออกมาในรายการทีวีวาทิ 9 ใหม่ แต่ไม่ได้หมายรวมถึง ภาษาท่าทางที่ใช้ประกอบการ พูดด้วย เพราะผู้วิจัยได้แยกภาษาท่าทางหรือการแสดง ไว้เป็นอีกหน่วยหนึ่งของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์

2.การแสดง ในรายการทีวีวาทิ 9 ใหม่ นั้นจะมีการแสดงประกอบ อยู่ด้วย ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นภาษาท่าทางที่ใช้ประกอบการพูด หรือว่าเป็นการแสดงจริง ๆ เช่น การละเล่นพื้นบ้านต่าง ๆ เพลงเรือ เพลงพวงมาลัย เป็นต้น การแสดงต่าง ๆ เหล่านี้ได้แสดงออกซึ่งความหมายในตัวเอง ทั้งความหมายโดยตรงและความหมาย โดยแฝง ซึ่งสามารถใช้แนวทางสัญญวิทยา มาอธิบายให้เข้าใจถึงความหมายที่มีใน การแสดงนั้น ๆ

3.องค์ประกอบฉาก ในรายการทีวีวาที 9 ใหม่ นี้ ฉากก็เป็นตัวแปรสำคัญในการสื่อสารให้ข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ กับผู้ชมได้เป็นอย่างดี และที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือฉากสามารถสร้างบรรยากาศที่สมจริงสมจัง และทำให้เกิดอารมณ์ร่วม ให้ผู้ชมมีจินตนาการสมจริงไปกับเนื้อหาของรายการที่นำเสนอออกมา ส่วนขององค์ประกอบฉากนี้จะประกอบไปด้วยรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละครั้ง ทั้งนี้รายละเอียดดังกล่าวจะขึ้นอยู่กับหัวข้อเรื่องหรือผู้คิดต่าง ๆ ที่ถูกนำมาเสนอนั่นเอง

วิธีการนำเสนอข้อมูล

ข้อมูลส่วนใหญ่ที่ได้ใช้ในการวิเคราะห์นี้ คือข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในเทปวิดีโอทัศน์ของรายการทีวีวาที 9 ใหม่ เพื่อค้นหาลักษณะของการปรับเปลี่ยนรูปแบบของวิธีการนำเสนอเนื้อหาของรายการนี้ รวมไปถึงกระบวนการสื่อความหมายของรายการ โดยแบ่งแยกให้เห็นถึงรูปแบบ วิธีการและประเด็นปัญหาของเรื่องที่น่าสนใจ ดังนั้นการนำเสนอข้อมูลในงานวิจัยเรื่องนี้จึงเป็น ลักษณะของการบรรยายด้วยการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ความเข้าใจที่ชัดเจน

จากข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลข้างต้นนี้สามารถนำความเข้าใจถึงการนำเสนอและเงื่อนไขการนำเสนอประเด็นทางการเมืองของรายการทีวีวาที 9 ใหม่ อันจะแสดงการวิเคราะห์และผลสรุปในบทต่อไป